

FOTO: STIG B. HANSEN

ukeblikk

FREDRIKSEN I FRONT: Kathrine Fredriksen var tilhører da tvillingsøster Cecilie (27) debatterte på NorShipping-messen på Lillestrøm nylig. Cecilie sitter i styret i tankgiganten Frontline, og det blir spådd at hun gradvis vil ta over mer og mer av shippingimperiet pappa John Fredriksen har bygget opp – etter sigende verdt over 50 milliarder kroner.

Fødselspermisjon for barnet – eller for mor og far?

Forskning fra Norge viser at fødselspermisjon de første månedene av barnets liv virker positivt på barns utdanning og inntekt senere i livet.

Fødselspermisjon utover seks måneder finner man ingen slik langsiktig effekt på barn av, verken i Norge eller andre land. Er dermed fødselspermisjoner utover seks måneder først og fremst et velferdsgode for foreldrene?

I 1977 introduserte Norge betalt fødselspermisjon for alle arbeidende kvinner. Sammenliknet med i dag hadde man på den tiden helt andre rammer for å takle kombinasjonen av familie og jobb. Kvinner som fødte før 1. juli 1977 hadde rett til 12 uker ulønnet permisjon, mens de som ble mødre etter 1. juli fikk rett til 18 uker med lønnet permisjon og 52 uker ulønnet permisjon.

Et av de viktigste argumentene for reformen i 1977 var å skape bedre likestilling i arbeidslivet ved å gi kvin-

ner mulighet til å kombinere jobb og familie. Trettifire år etter har Norge høy deltakelse av kvinner i arbeidsmarkedet. Sammenliknet med andre land er deltagelsen spesielt høy for kvinner med små barn. Kvinner i Norge får også flere barn enn kvinner i andre vestlige land, noe som tyder på at det er gode muligheter for å kombinere barn med arbeid. Det er imidlertid store forskjeller mellom menn og kvinner i arbeidsmarkedet i Norge. Kvinner og menn får i stor grad lik lønn for likt arbeid, men kvinner faller bak menn i lønn dels fordi de jobber mye deltid, og dels fordi de har andre typer jobber. Kvinner er for eksempel

sterkt underrepresentert når det gjelder godt betalte lederstillinger. Et land som USA, uten betalt fødselspermisjon, har færre kvinner med barn i arbeid, men scorer betydelig høyere på kvinner i heltidsstillinger og lederstillinger enn Norge. Innføringen av fedrekvoten i Norge i 1993 kan ha snudd denne trenden, men vi trenger mer forskning og tid for å se de langsiktige effektene.

DET ANDRE hovedargumentet for å innføre og øke fødselspermisjon i Norge har vært hensynet til barnet. Mer tid med barnet i det første leveåret kan føre til mindre stress og mer tid til viktige aktiviteter. Jeg har

en studie (med Kjell Salvanes og Pedro Carneiro) der vi sammenligner barn som er født rett før (juni) og rett etter (juli) reformen i 1977. Siden barna er født omtrent samtidig er eneste forskjellen mellom barna lengden på mors fødselspermisjon. Vi finner at barna født etter reformen, som hadde mor hjemme i snitt 4 måneder lenger enn barna født før reformen, har 10 prosent større sannsynlighet for å fullføre videregående skole, og 5 prosent høyere inntekt når de er 30. Et annet viktig resultat i studien er at de første månedene hjemme med barnet synes å være betydelig viktigere enn senere måneder. Dette stemmer

godt overens med forskningsresultater fra Sverige, Danmark, Tyskland, Canada og senere reformer i Norge. Fødselspermisjon etter at barnet er rundt seks måneder, ser ikke ut til å ha noen betydning for hvordan det går med barnet senere i livet. Oppfordrer herved Jens Stoltenberg til å promotere betalt fødselspermisjon rundt om i verden – alle barn trenger en basis fødselspermisjonsordning som gir familien tid og ro i løpet av barnets første levemåneder.

SETT FRA ET likestillingssynspunkt er effekten av fødselspermisjon uklar, mens sett fra barnas perspektiv virker betalt fødselspermisjon, de første månedene, å være en suksess. Men det er lite fundament i forskningen for å ha lengre fødselspermisjoner enn rundt seks måneder både fordi det ikke ser ut til å ha (målbare) positive effekter for barna og fordi kvinner ved å ta lange fødselspermisjoner muligens taper terreng i arbeidsmarkedet.

økonomi på søndag

Thorstein Selvik er finansrådgiver, kultur-entusiast og bergenspatriot.

Siren Sundland er direktør for kommunikasjon og samfunnsansvar i Sparebanken Vest.

Ola Grytten er professor i økonomisk historie på NHH.

Janne Vangen Solheim er eier og konsernsjef i Janusfabrikken AS.

Gunnar Torgersen er porteføljeforvalter og partner i Holbergfondene.

Katrine Løken er forsker ved institutt for økonomi på UiB.